

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆՔ

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Բ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԱՅՅԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄՈՍԿՎԱ

ՄԵԿՆՈՒՄ

2000 թվականի փետրվարի 29-ի առավոտյան Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը Ռուս Ուղղափառ Եկեղեցու գահակալ, Մոսկվայի և Համայն Ռուսիո Պապրիարք Ալեքսի Երկրորդի եղբայրական հրավերով մեկնեց Մոսկվա:

Նորին Սրբությանը ուղեկցում էին Հայ Առաքելական Եկեղեցու Արցախի թեմի առաջնորդ Ս. Պարզև արքեպս. Մարտիրոսյանը, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի Միջ-նկեղեցական հարաբերությունների բաժնի գլխավոր քարտուղար Ս. Եզնիկ եպս. Պերոսյանը, Ուկրաինայի հայոց թեմի առաջնորդ Ս. Նաթան եպս. Հովհաննիս-յանը, Հարավային Ռուսաստանի թեմի առաջնորդական փոխանորդ Ս. Մովսես վրդ. Մովսիսյանը, Սանկտ-Պետերբուրգի հայոց հոգևոր հովիվ Ս. Եզրաս արք. Ներսիսյանը, Ս. Արշակ արք. Խաչատրյանը՝ իբրև գավազանակիր, և Գերագույն Հո-գևոր Խորհրդի անդամ Ռաֆայել Պապայանը:

Հայ հոգևորականների պապովորակության այցը Ռուս Ուղղափառ Եկեղեցու արթոռանիստ, Նորին Սրբության գնահատմամբ, թույլ է կեղեցիների հոգևոր պետերի եղբայրական սիրո և հարգանքի արտահայտությունն է:

ԺԱՄԱՆՈՒՄ ՄՈՍԿՎԱՅԻ

«ՎՆՈՒԿՈՎՈ» ՕԴԱՆԱՎԱԿԱՅԱՆ

Նույն օրը Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը և իրեն ուղեկցող հոգևորական և աշխարհական անձինք ժամանեցին Մոսկվայի «Վնուկովո» օդանավակայան:

Նորին Սրբությանը դիմավորեցին Մոսկվայի և Համայն Ռուսիո Պապրիարք Ալեքսի Երկրորդը, մեքուրայուիթ Պիտիրիմը, Մոսկվայի Պապրիարքարանում Ալեք-սանդրիայի, Բուլղարիայի և Անդրիբի Ասորի Ուղղափառ Եկեղեցիների ներկայա-ցուցիչները, Ռուսաստանում Հայաստանի Հանրապետության արտակարգ և լիազոր դեսպան Կիրիլ Մուրեն Սահակյանը, թեմական խորհրդի անդամներ, բարձրաստի-ճան այլ պաշտոնյաներ, մեծաթիվ ազգայիններ:

Այսրեղ Վեհափառ Հայրապետի շքախմբին միացավ նաև Ռուսաստանի հայոց թեմի առաջնորդ Ս. Տիրան արքեպս. Կյուրեղյանը:
Ողջագուրանքից հետո Վեհափառ Հայրապետն առաջնորդվեց օդանավակայա-

Կիմավորում «Ամուլվո» օդանավակայանում

նի պարվով սրահ, ուր փրվեց փոքրիկ հյուրասիրություն: Ապա Նորին Սրբությանը բարիգալստյան խոսք ասաց Մոսկվայի և Համայն Ռուսիո Պատրիարք Ալեքսի Երկրորդը՝ հայտնելով իր ուրախությունը Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի այցելության առիթով:

ԺԱՄԱՆՈՒՄ ԴԱՆԻՈՎՅԱՆ ՎԱՆՔ

Շքախմբը օդանավակայանից ուղևորվեց Դանիլովյան վանք, ուր և իջևանեցին Հայ Առաքելական Եկեղեցու առաջնորդը և նրան ուղեկցող հոգևորական և աշխարհական անձինք:

Մի քանի ժամ անց Ռուս Ողղափառ Եկեղեցու առաջնորդ, Նորին Սրբություն Ալեքսի Երկրորդը Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին հյուրընկալեց Պատրիարքարանի ընդունելության սրահում: Քույր Եկեղեցիների Հովվապետների ողջույնի բարեմաղթանաց կարճ արարողությունից հետո հոգևոր առաջնորդներն անդրադարձան իրենց Եկեղեցիների ներկա կացությանը: Նրանք կշեցին, որ 70 փարիների անհավաքության մթնոլորտի պայմանում երկու Եկեղեցիներն անցել են փորձությունների միևնույն ճանապարհը, և այսօր վերանորոգության անհրաժեշտությունը ծառացած է երկուսի առջև էլ: Երկու առաջնորդները, կարևորելով Հայաստանում և Ռուսաստանում աստվածամեծության պարտադրանքով փակված կամ խոնարհված եկեղեցիների վերականգնումը, այնուամենայնիվ, իբրև առաջին խնդիր, անդրադարձան այն ծրագրերին, որոնք կոչված են վերականգնելու, վերակենդանացնելու

ԵՐԿՈՒ ԿՈՎՎԱԴԱՍԵՏՆԵՐԸ

ԵՐԿՈՒ ՆՈՎԱԿՊԵՏՆԵՐԸ ՌՈՒՍԱՍԱՆԻ ԴԱՇՆՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱԳԱՅԻ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՏԱՐ Վ. ՊՈՒՏԻՆԻ ՆԵՏ

Աստիճան ժողովրդի աղճատված հոգիները և վերադարձնելու նրանց Քրիստոսի Եկեղեցի:
Վեհափառ Հայրապետը ի մասնավորի ասաց.

«Ձերդ Սրբություն.

Ան Աստված գոհության աղոթք է այս պահին մեր շուրթերին երջանիկ մեր հանդիպման առիթով, երբ Մենք, որպես Հովհաննիսյան Հայաստանյայց Եկեղեցու, եկել ենք մեր եղբայրությունը ամրապնդելու ի Քրիստոս մեր սիրեցյալ եղբոր՝ Ռուս Ուղղափառ Եկեղեցու քաջակորով Հայրապետ Ն.Ս. Ալեքսի Երկրորդի հետ: Ուրախ ենք Տիրախնամ Ռուսիո մայր քաղաքում վերստին գտնվելու համար և կիսելու խնդրությունը մեծագործ ռուս ժողովրդի մեծ հավատի վերաբերության, որի սբանցելի վկայությունն է Մոսկվայի կենտրոնում նոր շուրջով երկինք խոյացած Սուրբ Ամենափրկիչ Տաճարը: Ավանդաշատ Ռուս Ուղղափառ Եկեղեցին՝ միշտ հավատարիմ իր առաքելությանը, դարեր ի վեր Հույսի, Հավատի, Սիրո ակունքն է իր ժողովրդի կյանքում, բարու անձանձիր սերմնացանը, ոգեշնչողը քրիստոնեական նրա մշակույթի:

Ձերդ Սրբություն, սիրեցյալ եղբայր ի Քրիստոս.

Հայության հավատի օրրան Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնից մեր ժողովրդի ողջույնն ու սերն ենք բերել Ձեզ և հավատարավոր համայն Ձեր ժողովրդին:

Պապմության խորքերից են գալիս հայ և ռուս քրիստոնյա ժողովուրդների եղբայրական հարաբերությունները՝ հիմնված բարի կամեցողության և սիրո վրա, քանզի սկզբնավորվում են Հաբեթական նույն տան արմատից:

Արդարև, Աստվածն հաճելի եղավ, որ առաջին քրիստոնյա պետությունը՝ Հայաստանը, որ բազմադարյա իր կենսագրության մեջ հաճախ է փորձություններ տեսել, հայացքը վստահությամբ հյուսիս դարձին և գտնի այնպեղ անկեղծ բարեկամի: Ինչպես էլ փոփոխվել են պայմանական հանգամանքները, հանձին հայության, Ռուսաստանը միշտ ունեցել է անդալանալ դաշնակից, որը բիբլիական իր հողում 2000 տարի կյանքն իմաստավորած Քրիստոսի խաչով, Արևելքի ու Արևմուտքի դարպասներում պատվարն է եղել քրիստոնեության: Այսօր վերագրված իր անկախ պետականությունը, Հայաստանը շարունակում է լինել հիմնամուր ամրոց քրիստոնեության, որի բերդապարիսպներից է Արցախը՝ առաքելական ժամանակների սրբավայր-վկայարաններով:

Պապմությամբ է թելադրված Ռուսաստանի առաքելությունը ժողովուրդների կյանքում, մասնավորաբար՝ Արևելքի: Համամարդկային հնչողության իր մշակույթով, հոգևորը արժևորելու կարծես բնատուր կարողությամբ Ռուսաստանը կոչված է արթնության առաջնորդելու ժողովուրդների բարի կամեցողության ու փոխըմբռնման ոգին:

Հավատում ենք, որ նոր՝ երրորդ հազարամյակը բացվելու է բեթղեհենյան «յերկիր խաղաղության, ի մարդիկ հաճության» ավերիստով և նշանավորվելու է աշխարհում խաղաղության, արդարության, հաշտության հաստատումով, ժողովուրդների՝ եղբայրական անկեղծ սիրո վրա կառուցված հարաբերություններով: Հավատում ենք, որ իրենց նոր կյանքը կառուցող մեր երկու ժողովուրդները ևս, հաղթահարելով տնտեսական, ընկերային, քաղաքական կյանքի ներկա դժվարությունները, առավել հնարավորություններ պիտի ունենան փոխշահավետ համագործակցության, իսկ մեր երկու առաքելաշաղկապ Եկեղեցիները՝ իրենց ջանքերի միավորման՝ հանուն Քրիստոսի ճանապարհով հոգևոր յույսի տարածման և Բարու հաղթանակի:

Մեր աղոթքն ու բարի մաղթանքն է, որ Բարձրյալի օրհնությամբ անձայրածիր

Դուք՝ Ձերոյ Սրբություն, և Ձեզ ուղեկցողները զգան եղբայրական մեր հարաբերությունների իրական ջերմությունն ու անկեղծությունը, որ ռուս ժողովուրդը փաժուժ է առ հայ ժողովուրդը:

Միտով արտահայտում ենք մեր խորին հարգանքը առ բազմադարյան հայ մշակույթը: Առաջին հերթին հիշում ենք հայ ժողովրդի բրիսպոնենական ուրույն պատմությունը, որը, անշուշտ, անբաժան է պետության պատմությունից: Նայաստանը առաջին պետությունն է, որ բրիսպոնենությունը ընդունեց որպես պետական կրոն: Այս մեծագույն իրողության 1700-ամյակը կրոնախմբվի հաջորդ փարի: Բրիսպոնենական կենցաղավարության հարյուրամյակների ընթացքում Նայաստանը աշխարհին ի ցույց դրեց հոգևոր արժեքների գանձարանը, բրիսպոնենական սխրագործության գեղեցկությունը, մշակույթի և գիտության մեծագույն նվաճումները: Նայոց գրերի ստեղծման շնորհիվ Նայ Եկեղեցին առաջիններից մեկը Մուրբ Գիրքը ունեցավ ազգային լեզվով, որն իր հերթին կենդանարար աղբյուր հանդիսացավ հայ մշակույթի և արվեստի ծաղկման գործում:

Նայ Եկեղեցու ու հայ ժողովրդի պատմությունն ու մշակույթի մեծությունը չէ միայն, որ մեզ մղում է նման ջերմ արտահայտությունների: Մեծապես ուրախ ենք, որ Դուք, Ձերոյ Սրբություն, ոչ միայն ստարել եք մեր Եկեղեցիների պալանդական բարեկամական հարաբերությունների զարգացմանը, այլև ակնհայտ պատրաստակամություն եք ցուցաբերել համակողմանի ամրապնդման համար: Կրկնակի ուրախ ենք, բանգի Ռուս Ուղղափառ Եկեղեցին նույնպես ձգտում է եղբայրական, բարեկամական հարաբերությունների հետագա ամրապնդմանը մեր Եկեղեցիների և ժողովուրդների միջև: Ձերոյ Սրբություն, մեր Տեր Նիսուս Բրիսպոսի ծննդյան հոբելյանական փարում այս Ձեր առաջին այցելությունն է Ռուս Ուղղափառ Եկեղեցի: Բրիսպոսի ծննդյան 2000-ամյակը մեր միտքը ուղղում և աղոթարար հայացքը հառում է դեպի Աստծո մեծագույն և փրկարար գործերը, դեպի ապագա՝ գալիք երրորդ հազարամյակ: Առիթից օգտվելով թույլ փվեր հույս հայտնել, որ Աստծո օգնությամբ գալիք հազարամյակում մեր Եկեղեցիները կշարունակեն ջանք չխնայել՝ հասնելու աստվածապարվեր բրիսպոնենական միության, որի ծառայությանը փասնամյակներ շարունակ նվիրվել են թե՛ Նայ Առաքելական, և թե՛ Ռուս Ուղղափառ Եկեղեցիները:

Թույլ փվեր կրկին ջերմորեն ողջունել Ձեզ, Ձերոյ Սրբություն, Ռուս Ուղղափառ Եկեղեցի կատարած պաշտոնական այցելության ընթացքում Ձեզ ուղեկցողներին և մաղթել բարի և օրհնյալ օրեր հյուրընկալ ռուսական հողում:

Երկար և բեղմնավոր կյանք Ձերոյ Սրբությանը»:

Նանդիպումից հետո երկու Նովապետները պատասխանեցին լրագրողների բազմաթիվ հարցերին:

Լրարվական գործակալություններից մեկի այն հարցին, թե ինչպիսի խնդիրներ քննարկվեցին հանդիպման ընթացքում, Ալեքսի Երկրորդ Պարրիարը պատասխանեց.

«Այսօր դիմավորելով Նորին Սրբությանը՝ մենք խորին բավականությամբ և անկեղծ ուրախությամբ ենք նշում, որ Գարեգին Բ Կաթողիկոսն իր ընտրությունից և օծումից հետո առաջին պաշտոնական այցը կատարեց Ռուս Ուղղափառ Եկեղեցի: Մենք քննարկեցինք հարցերի մի ամբողջ շարք, փոխանակեցինք կարծիքներ, թե

ինչպես է ընթանում մեր երկու Եկեղեցիների կյանքը, և համոզվեցինք, որ գործում ենք զուգահեռաբար՝ վերածնելով Եկեղեցիները, վերածնելով սոցիալական ծառայությունները և հոգևոր կրթությունը: Մենք գրողեցինք երկուսիս արտահայտած գանկության մասին՝ սկսել աստվածաբանական երկխոսություն, բանգի նման երկխոսությունը կհարստացնի և կմոտեցնի մեր Եկեղեցիները, և սոցիալական ծառայության, կրոնական կրթության ասպարեզում փորձի փոխանակությունը նպաստավոր կլինի երկուսիս: Խոսեցինք նաև պատվիրակությունների փոխանակման մասին, և՛ հոգևորականների, և՛ տասնողների: Այդ կմոտեցնի մեր Եկեղեցիները, և յուրաքանչյուրում կլինեն մարդիկ, ովքեր բազմաթիվ կլինեն երկու Եկեղեցիների աստվածաբանության, պարմության և ծխաարարողական կյանքի մասին»:

ՕՐ ԵՐԿՐՈՐԴ, 1 ՄԱՐՏԻ

Մարտի 1-ը ուրախության և քրեկանների օր է Ռուս Եկեղեցու և ժողովրդի համար, բանգի, ըստ Ռուս Եկեղեցու Տոնացույցի, Ս. Ներսիսի ճգնաժողովի փոխն է, որը մեծ խանդավառությամբ է փոխվում ռուսաց մեջ: Ռուս ժողովրդի հետ մեկտեղ՝ Կրեմլի Արափոխման փառաբանում ասես ողջ հայությունն էր ի մի եկել՝ մասնակցելու մաքուր Ս. Պապարագին, որ ներկա գտնվեցին երկու Եկեղեցիների Հայրապետները: Ներկա էին կաթավարության, թեմական խորհրդի անդամներ, դիվանագիտական այրեր, բոլոր Եկեղեցիների բարձրաստիճան ներկայացուցիչներ, հոգևորա-

Եղայրական ողջագործում Արափոխման փառաբանում

կաններ, մեծաթիվ ազգայիններ, հայ համայնքի ներկայացուցիչներ:

Հաղորդությունից հետո, անդրադառնալով Նորին Սրբության պաշտոնական այցելությանը, Ն.Ս. Ալեքսի Երկրորդը հույս հայտնեց, որ հայ և ռուս ժողովուրդների ու Եկեղեցիների միջև դարավոր կապերը վերանորոգվելու, նոր կյանք են առնելու Նո-

րին Սրբության այցելությամբ:

Ռուս Եկեղեցու Հովվապետը Քրիստոսի Ծննդյան 2000-րդ տարեդարձի և Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակի առթիվ շնորհավորեց հայկական պատվիրակությանը, Հայոց Հայրապետին հանձնեց Հիսուսի Ս. Ծնունդը խորհրդանշող սրբապատկեր:

Նվերների փոխանակում Վերափոխման տոնավայրում

Այնուհետև ներկաներին իր պատգամը հղելու հրավիրվեց Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը, որի բարոգի հիմնական առանցքն էր «Եղբայր սիրել զեղբայր իւր»: Վեհափառը Միաձնալէ Ս. Էջմիածնի ողջույններն ու մաղթանքները փոխանցեց Ուղղափառ Եկեղեցուն, ողջ հավատացյալներին՝ ի մասնավորի ասելով.

«Ձերդ Սրբություն, սիրելի եղբայր ի Քրիստոս.

Մեզ համար հուզիչ և հիշարժան է այս պահը, երբ որպես նորընտիր Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս, համայն Ռուսաստանի շնորհազարդ Պատրիարքի հետ Կրեմլի Ուսպենսկի նորաշուք տաճարում միասնական աղոթք ենք բարձրացնում առ Աստված՝ մեր եկեղեցիների պայծառության և նրանց եղբայրական սիրտ հարստության հայցով: Հարազատության ջերմ մթնոլորտում վերապրում ենք տարիների առաջ Զազորսկի Հոգևոր Ճեմարանում ուսումնառության մեր օրերի բաղձր հուշերը, մտաբերում ենք նաև աստվածամերժ մոսկով ժամանակները, կրթ փակ էին սրբազան այս տաճարի դռները, և նրա լուսն խորանից օրհնություն ու պատգամ չէր փոխանցվում հավատացյալ հոգիներին:

Փառք քեզ, Աստված, փշրված են այսօր կուսպանքները, և խնկարույր այս տաճարի կամարները վերստին լցնուն են օրհներգությամբ ու աղոթքով, Ամենափրկչին հուսացյալ բազմահազար հավատացյալներով:

Մենք՝ որպես Նովկապետ մի ժողովրդի, որ վերապրել է մեծագույն անարդարությունը և ողորկությունը 20-րդ դարասկզբի, ինչպես և՛ փաստաթղթերով աստիճանաբար ժամանակների, հոգու խնդրությամբ ենք ողջունում Ռուս Ուղղափառ Եկեղեցու հոգևոր ու աշխարհական դասերին, որոնց նորոգյալ հավաքով արշայույսվում են Մայր Ռուսիայի այսօրն ու գալիքը:

«Եղբայր սիրե՛ գեղբայր խր» խոսքի ճշմարտությամբ համայն հայության հոգևոր կենտրոն Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնից Նախատանում, Արցախում և հայոց սփյուռքում ապրող մեր ժողովրդի ողջույնն ու սերը, անկեղծ մաղթանքներն ենք բերել ռուսաց օրհնյալ հող, Ռուսիո բարեպաշտ ու մեծագործ ժողովրդին:

Սիրելի եղբայր ի Բրիստոլ.

«Նու՛մք բազում են, մշակք սակաք» Տերունական մրահոգությունն են ապրում այսօր մեր Եկեղեցիները՝ կանգնած ժամանակի հրամայականների առջև: Նյութապարտության մրցավազրում երջանկության, խաղաղության ու անդորրի որոնումների ճանապարհին մեր գավակների հայացքները վերստին շրջվել են դեպի Բրիստոլի Եկեղեցի՝ Աստուծո հայացքին հանդիպելու անձկայի փափագով, բանգի ազատությամբ շնորհին արժանացան հասու լինելու, որ Բրիստոլի սիրո հաղթանակով է Երկիր մոլորակի հարստ խաղաղությունը, Նրա արդարությամբ է ժողովուրդների համաբաշխ կեցությունը, Նրա ճշմարտությամբ՝ մարդկային լիարժեք երջանկությունը:

Լավագույնությամբ ու վստահությամբ ենք համակված, որ ավանդապատ մեր Եկեղեցիները սերտ համագործակցությամբ, մեկտեղված ջանքերով առավել ևս հաջողելու են Ավարարանի լույսի փարածման իրենց առաքելությունը՝ հանուն մեր սրբոգորար ու խաղաղասեր ժողովուրդների բարօրության և ինքնիշխան մեր պետությունների գորացման: Բրիստոնեական սերն ու եղբայրությունը մեր մկրվել են մեր երկու ժողովուրդների բազմադարյա պատմության ընդհանուր ավագանում: «Սէր ոչ երբէք անկանի» Պողոսյան հիմնեղով գորացած՝ հավաքում ենք, որ Անդրեաս և Թադեոս ու Բարդուղիմեոս առաքյալների բարոգությամբ պարզավորված մեր Եկեղեցիների գավակները երբորդ հազարամյակում ավերարանական պարգամների կենսավորմամբ կերտելու են հավաքելով նորոգյալ և հույսով լուսավառ իրենց կյանքն ու ապագան:

Սրբաբուխ աղոթքով առ Աստված, կրկին անգամ ջերմագին մաղթանքներով ողջունում ենք սիրեցյալ մեր եղբորը՝ Ռուսիո շնորհագարդ Պարթիարքին, Ռուս Ուղղափառ Եկեղեցու հոգևոր ուխտապատ բոլոր սպասավորներին և հավաքացյալ հոփին՝ հայելով, որ Տերը՝ ունկնդիր Նայրապետական մեր մաղթանքին, երկար, բարիքով լեցուն կյանք պարգևի Ձերդ Սրբությանը՝ ի մխիթարություն բարեպաշտ ռուս ժողովրդի: Մեր աղոթքն է նաև, որ անձիր Ռուսաստանի ոչ մի անկյունում այլևս երբեք չխոնարհվեն ու չպղծվեն սրբությունները, և Ձեր Տիրախնամ երկրի բոլոր ճանապարհները առաջնորդեն դեպի Տաճար:

Ձերդ Սրբություն.

Ի հիշարակ մեր երջանիկ հանդիպման, թույլ փվեք Ձեզ նվիրել արծաթյա այս սկիհը, որպես վկայություն Մեր եղբայրության եւ հավաքավոր մեր ժողովուրդների անկեղծ սիրո և բարեկամության՝ ի Բրիստոն մեկ հավաքով ամուր ու անխորտակ:

«Շնորհք, սէր և խաղաղութիւն Տառն մերոյ Յիսուսի Բրիստոնի եղիցի ընդ մեզ եւ ընդ ամենեւեանդ, ամէն»:

ԵՐԿՈՒ ՀՈՎԿԱՊԵՏՆԵՐԸ՝
ՇՐՋԱՊԱՏՎԱԾ ԻՐԵՆՅ ՊԱՏԿԻՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՎ

ԳՈՐԾԱՐԱՐ ԶՐՈՒՅՑ

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՃԱՇ՝ Ի ՊԱՏԻՎ ԱՄԵՆԱՅՆ ՆԱՅՈՑ ՆԱՅՐԱՊԵՏԻ

Նույն օրը, երեկոյան, ի պատիվ Ամենայն Հայոց Հայրապետի, Պատրիարքարանում փովեց պաշտոնական ճաշ, որին ներկա էին Ն.Ս. Ալեքսի Պատրիարքը, ռուս բարձրաստիճան հոգևորականաց. դասը, Ռուսաստանի Դաշնության նախագահի պաշտոնակատար Վլադիմիր Պուտինը, ՌԴ կառավարության անդամներ, Ռուսաստանում ՄԱԿ-ի արտակարգ և լիազոր դեսպան Սուրեն Սահակյանը, քույր Եկեղեցիների ներկայացուցիչներ, թեմական խորհրդի անդամներ:

Ճաշկերույթի ընթացքում փոխանակվեցին բարեօրոշումի խոսքեր:

ՌԴ նախագահի պաշտոնակատարն իր ուրախությունը հայտնեց Ամենայն Հայոց Հայրապետի՝ Ռուս Ուղղափառ Եկեղեցու աթոռանիստ այցելելու առիթով: Նա հույս հայտնեց, որ հայ-ռուսական ավանդական կապերը կնորոգվեն հոգևոր առաջնորդների համագործակցությամբ և կծառայեն երկու ժողովուրդների բարօրությանն ու առաջընթացին:

Հայոց Հայրապետն իր խորին շնորհակալությունը հայտնեց ներկաներին՝ ջերմ ընդունելության և ցուցաբերած եղբայրական մեծագույն սիրտ համար: Նա հոգեկան մեծ բավականությամբ անդրադարձավ առաքելական իր սպասավորությանը հավատարիմ քույր Եկեղեցու բարեխնամ հայացքի ներքո ռուս ժողովրդի ներկայիս հոգևոր զարթոնքին, որին ըստ ամենայնի աջակցում է Ռուսաստանի պետությունը:

Վեհափառ Հայրապետը, իր խոսքն ուղղելով Ռուսաստանի Դաշնության նախագահի պաշտոնակատար Վլադիմիր Պուտինին, ասաց.

«Մեծարգո Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ:

Մեր այցի առիթով ի Քրիստոս Մեր սիրեցյալ եղբայր, Նորին Սրբություն Ալեքսի Երկրորդի կողմից կազմակերպված սիրտ այս ճաշկերույթին Ձեզ հետ հանդիպումը առանձնակի ուրախություն է Մեզ համար և խորհրդանշական, քանզի մեր նախնիները մշտապես միմյանց հետ կիսել են հանապազօրյա հացը իրենց, նաև՝ ցավերն ու ուրախությունները:

Հանուն Մեր Եկեղեցու և մեր ժողովրդի, ինչպես և հայության այն հատվածների, որ, արդարև, նոր Հայրենիք են գտել հյուրընկալ Ձեր հողում, ողջունում ենք Ձեզ և մաղթում ամենայն հաջողություններ Ձեր դժվարին ու պատասխանատու առաքելության մեջ: Մեր հանդիպումը ևս մեկ ակնառու վկայություն է մեր Եկեղեցիների ու ժողովուրդների դարավոր անկեղծ սիրտ և անանց բարեկամության՝ լինելով արդյունքը նաև մեր պետությունների ջերմ հարաբերության:

Պատվության խաչմերուկներում մեր ժողովուրդները դիմակայել են բազում դժվարություններ՝ ապավինած Աստծուն ու միմյանց, որպես եղբայրներ, որոնց շահերը գրեթե միշտ եղել են ընդհանուր և նույնական: Միսիթարական է Մեզ համար, որ այսօր ևս քաղաքական, տնտեսական, ընկերային, ինչպես և հոգևոր կյանքի դժվարություններում մեր Եկեղեցիները, ժողովուրդները և պետությունները իրենց փոխհարաբերությունները կառուցում են եղբայրության նույն այն հիմքերի վրա, որ անխաթար են մնացել դարերի փորձություններում:

Մենք հավատում ենք, որ իրենց հոգևոր ու պետական դեկավարների իմաստուն առաջնորդության շնորհիվ, մեր ժողովուրդները հայրենյաց սրբազան հողում պիտի կերպեն իրենց բարօր, երջանիկ ու խաղաղ կյանքը:

Մեկ անգամ ևս բերելով Մեր և Մեր ժողովրդի սերը ի Քրիստոս Մեր եղբորը և Ձեզ, հայցում ենք Բարձրյալի հանապազ գորակցությունը համայն ռուս ժողովրդին՝ կերպրելու բարգավաճ և հզոր իր հայրենիքը:

Ճաշկերությանից հետո Վեհափառ Հայրապետը, հոգևորական և աշխարհական անձանց ուղեկցությամբ, այցելեց Անհայր գինավորի հուշարձան՝ իր հարգանքի արտաբերմամբ մարտիրոսացած Մարգարեի հուշարձանի մեծ պարսեպագմում գոհված խորհրդային բանակի զինվորներին, ուր ծաղկեպսակ գեպեղելուց հետո՝ աղոթք վերառաքեց առ Բարձրյալն Աստված՝ հայցելով Տիրոջից խաղաղություն և հանգստություն նրանց հոգիների համար:

Անհայր գինավորի հուշարձան այցելելուց հետո, Վեհափառ Հայրապետը հրավիրվեց Մոսկվայի Ս. Ամենափրկիչ տոբակառույց եկեղեցի, որը, իրապես, այսօր

Հայրապետական մարթերդ Ս. Ամենափրկիչ փաճարում

ռուս ժողովրդի հոգևոր վերարթնությունն է խորհրդանշում: Հոյակերթ այս փաճարը վեր հառնեց ընդամենը 6 տարում, նույն տեղում՝ մինչև 30-ական թթ. կանգուն եկեղեցու ճիշդ նմանությամբ: Քրիստոսի եկեղեցու բարենորոգ ու հիասքանչ տեսքի համար հոգևոր Հայրերը գոհություն ու փառք վերառաքեցին առ Աստված՝ աղոթելով, որ Տերը բարեխնամ իր աջը այսուհետ ևս պահի իրենց ժողովուրդների վրա: Ն.Ս. Ալեքսի Երկրորդի ուղեկցությամբ Վեհափառ Հայրապետը շրջեց փաճարի սրահներում, ծանոթացավ հոգևոր-մշակութային և պատմական մեծ արժեք ունեցող թանկարժեք ցուցանմուշներին:

*
* *
*

Նույն օրը Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսն այցելեց Մոսկվայում հայկական Ս. Խաչ եկեղեցու կառուցման համար հարկազմված փարածք:

Երեկոյան Վեհափառ Հայրապետը ընդունեց հայ թեմական խորհրդի և հա-

մայնքի անդամներին: Փոքրիկ հյուրասիրության, մտերմիկ ու ջերմ գրույցի մթնոլորտում փոխանակվեցին բարեողջույնի խոսքեր: Նորին Սրբությունը ծանոթացավ Մոսկվայի հայ համայնքի, ռուսահայոց թեմի ներկա կացությանն ու գործունեությանը, կառուցվելիք Ս. Խաչ եկեղեցու շինությանը վերաբերող խնդիրներին: Վերջում Հայոց Հայրապետն իր խորին շնորհակալությունը հայտնեց ներկաներին՝ իրենց Մայր Եկեղեցուն ու հայրենիքին այդքան նվիրված լինելու համար:

ՕՐ ԵՐՐՈՐԴ, 2 ՄԱՐՏԻ

Մարտի 2-ին, հինգշաբթի օրը, Մոսկվայի հայոց Ս. Հարություն եկեղեցում սկսվեց առավոտյան ժամերգությունը: Ցնծության մեջ էր ներկա հավաքացյալների հոծ բազմությունը, քանզի այդ օրը Հայ Առաքելական Եկեղեցին նշում էր Ս. Վարդանանց հերոսամարտի հիշարարկի փոքր, որը նաև Վեհափառ Հայրապետի Անվանակոչության փառեդարձն էր:

Կեսօրին Վեհափառ Հայրապետը ժամանեց եկեղեցի:

Հանդիսավոր թափօրը՝ հայոց պապվիրակության անդամները, Ռուսաստանի հայոց թեմի առաջնորդ Ս. Տիրան արքեպս. Կյուրեղյանը՝ հոգևորականաց դասի հետ, «Հրաշափառ»-ով, զանգերի դողանջներով Նորին Սուրբ Օծությանն առաջնորդեց դեպի Ս. Հարություն առաջնորդանիստ եկեղեցի:

Փոքրիկ արարողությունից հետո Վեհափառ Հայրապետը, իր պապգամը ուղեկցելով հայորդիներին և նշելով, որ կարծես նախախնամության կամքով այս այցը զուգադիպեց Վարդանանց փոռին, ասաց.

«Միրելի Սրբազան, սիրելի բարեպաշտ հայորդիք.

Մեզ համար հոգեկան մեծ բավականություն, ուրախություն է գտնվել այս սրբազան կամարների ներքո, ուր փարիներ առաջ ծառայել ենք և Մեր աղոթքն ենք այս Սուրբ Մեղանից առ Աստված բարձրացրել որպես սարկավազ, որպես Զագորսկի Հոգևոր Ավագանիայի ուսանող: Այսօր մուտք ենք գործում այս եկեղեցուց ներս որպես Հայրապետ Ամենայն Հայոց և բերում ենք ձեզ օրհնություններ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնից, բերում ենք ձեզ մեր հայրենաբնակ ժողովրդի սերը և ողջունները: Կաթողիկոսական ընտրությունից հետո, ինչպես մեր հին Եկեղեցիների ավանդույթն է, հովվապետը եղբայրական այց է կատարում՝ հարգանք մատուցելու քույր Եկեղեցիների հոգևոր պետներին: Մեր առաջին նման այցելությունը Մենք կատարեցինք Ռուս Եկեղեցու հոգևոր պետ Ալեքսի Երկրորդին՝ համայն Ռուսիո և Մոսկվայի Պապրիարքին: Օղանավակայանից սկսյալ մեր նկատմամբ փեսանք ջերմ վերաբերմունքի դրսևորում, որը, վստահաբար, Ռուսաստանում, ի մասնավորի՝ Մոսկվայում ապրող հայության նկատմամբ գնահատանքի արտահայտությունն էր: Այդ ջերմ, ուշադիր, հարգալից, եղբայրական վերաբերմունքը բխում էր նաև մեր երկու ժողովուրդների և մեր երկու Եկեղեցիների դարավոր բարեկամական հարաբերություններից:

Նորին Սրբություն Ալեքսի Երկրորդի հրավերով Մենք ներկա գտնվեցինք Կրեմլի եկեղեցու մեջ՝ Ուսպենսկի փաճարում մատուցվող արարողությանը, որից հետո Նորին Սրբության հրավերով եկեղեցի և եկեղեցուն կից ընդունելության դահլիճ այցելեց Ռուսաստանի կառավարության ղեկավար և նախագահի պաշտոնակատար Վլա-

Հավարտ պարգամի, Ռուսաստանի հայոց թեմի առաջնորդ Ս. Տիրան արքեպս. Կյուրեղյանի ողջունի և բարեմաղթանաց խոսքի, Վեհափառ Հայրապետը թափոռի առաջնորդությամբ դուրս եկավ եկեղեցուց՝ իր օրհնությունն ու Քրիստոսի խաղաղությունը բաշխելով հայրողիներին:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՃԱՇԿԵՐՈՒՅԹ ՌԴ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆԸ

Նույն օրը, երեկոյան, Ռուսաստանի Դաշնությունում հայկական դեսպանատունը պաշտոնական ճաշկերույթ կազմակերպեց ի պատիվ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի, որին ներկա էին Մոսկվայի և Համայն Ռուսիո Պապրիառք Ալեքսի Երկրորդը, քույր Եկեղեցիների բարձրաստիճան հոգևորականներ, Կրեմլյան իշխանությունների ներկայացուցիչներ, Մոսկվայում հավաքարմագրված դիվանագետներ, համայնքային խորհրդի անդամներ, Մոսկվայի հայկական համայնքի մշակույթի, արվեստի նշանավոր գործիչներ:

Համարեղ աղոթքի պահին

Ջերմ մթնոլորտում կրկին անգամ երկու քույր Եկեղեցիների պետերը կարևորեցին դարեր շարունակվող բարեկամական հարաբերությունների էլ առավել ջերմացման ու ամրապնդման անհրաժեշտությունը, որն իր հերթին կխթանի երկու եղբայրական ժողովուրդների հարաբերությունների սերտացմանը:

Քանի որ Ս. Վարդանանց Գրեյն Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի անվանակոչության փառեդարձն է նաև, ապա այդ առիթով ևս շնորհավորանքի ու բարեմաղթանաց խոսքեր ասվեցին՝ ուղղված Վեհափառ Հորը:

Ուրախություն հայտնելով ջերմ ընդունելության համար՝ Նորին Սրբությունը նշեց, որ իր անձի նկատմամբ ցուցաբերված հարգանքն ինքը նկատում է որպես

սևիական ժողովրդի հանդեպ դրսևորված հարգալից վերաբերմունք ու պարիվ:
 Վեհափառ Տայրապետը, իր խոսքն ուղղելով Ն.Ս. Ալեքսի Գալստիարբին և ներկաներին, ասաց.

«Միքեյյալ եղբայր ի Քրիստոս.

Մենք թարգմանեի կարիքը չունեցանք Ձերդ Սրբության խոսքերը հասկանալու համար. սակայն դժվարանում ենք շարունակել խոսել. մտքերն արքահայրել ռուսերեն, և, ներողություն խնդրելով Մեր հայրենակիցներից, ուրբեր, անկասկած, հիանալի կերպով խոսում են ռուսերեն, և Ձերդ Սրբությունից, Մենք կամենում ենք արքահայրվել հայերեն լեզվով և Ձեր թույլտվությամբ Ձեզ հետ հաղորդակցվել թարգմանեի միջոցով:

Ձերդ Սրբություն.

Եցանկանք Մեր ամենաջերմ գգացումները փոխանցել Ձեզ այս երկու օրերի երկխոսությունների ընթացքում. Ձեր բարի, ազնիվ, ջերմ խոսքերի համար՝ ուղղված ինչպես Մեր, այնպես էլ մեր Եկեղեցուն և մեր ժողովրդին: Մեզ համար անկեղծ ուրախություն է գրվել Մոսկվայում, լինել Ձեր հյուրը և, որպես նորընտիր կաթողիկոս, փոխանցել Մեր եղբայրական սերը և հարգանքը Ձեր անձին, Ձեր անձի միջոցով՝ Ռուս Ռոդլափառ Եկեղեցուն և ռուս հավատարմոր ժողովրդին ու նաև պետությունը: Մենք ուրախությամբ հետևում ենք Ռուս Եկեղեցու օրավոր գորացող հեղինակությանը և ծառայությանը, որ նա իրականացնում է հանրության, ժողովրդի կյանքում, որի արդյունքում էլ ձեռք է բերում հեղինակություն ժողովրդի մոտ, և հեղինակություն, որ իր ծառայության և աշխատանքի շնորհիվ ձեռք է բերում նաև Ռուս Եկեղեցին և Ձերդ Սրբությունը: Ձեր աշխատանքի արդյունքի և ծաղկող Ռուս Եկեղեցու մասին են վկայում այն թվերը, որ ներկայացրեցիք բիշ առաջ այսօրե: Մենք, անշուշտ, նման պապավորիչ թվեր չենք կարող ներկայացնել, սակայն մենք նույնպես փորձում ենք մեր ժողովրդին վերադարձնել դեպի իր հավատքի ճշմարիտ ակունքները, որից, ինչպես ռուս հավատարմոր ժողովուրդը, անցնող անաստվածության փարիներին հեռացել էր հարկադրաբար: Նորանկախության պայմաններում վերազարթոնք է ապրում նաև Հայ Եկեղեցին: Գրեթե այն բոլոր ոլորտներում, որ հիշատակեց Ձերդ Սրբությունը, աշխատանք է իրականացնում, հոգևոր ծառայություն է կատարում նաև Հայ Առաքելական Եկեղեցին իր հոգևոր սպասավորների միջոցով: Գլխավոր աշխատանքը, բնականաբար, մեզ համար հոգևոր կրթությունն ու դաստիարակությունն է. Քրիստոսի Ավետարանի պարզամենքն ու պարզփրանները ջամբելն է մեր ժողովրդին, Եկեղեցու կերպով յուրաքանչյուր հավատացյալի հոգուց ներս: Այդ իմաստով անհրաժեշտ էր, որ մենք նույնպես կարողանայինք համալրել պակասը մեր հոգևոր շարքերում, որի համար հիմնվեցին երկու հոգևոր կրթական հաստատություններ Սևանում և Գյումրիում: Աշխատանք է կատարվում նաև, որպեսզի նորոգվեն հին եկեղեցիները, որոնք խոնարհված էին երկար տասնամյակների անաստվածության այդ շրջանում, և նաև կառուցվեն նորերը:

Հայ Եկեղեցին հիմնական աշխատանք է իրականացնում երիտասարդության կրթության ու դաստիարակության ասպարեզում: Եկեղեցին իր հովանավորության փակ է վերցրել նախկին մանկապարտեզական սրբեղծագործական կենտրոններից (պիոներ-պալատներից) մի քանիսը, որտեղ նրանց, հիմնական ուսումնական աշխատանքներին զուգահեռ, փրվում է նաև հոգևոր կրթություն ու դաստիարա-

կույթուն: Աշխատանքներ են իրականացվում նաև հիվանդանոցներում, ուր բացել ենք հափուկ մատուցումներ: Ունենք հոգևոր սպասավորներ, որոնք իրականացնում են հոգևոր ծառայություն բանտերում, ազատագրված վայրերում, ինչպես նաև բանակում, և ուրախությամբ հայտնում ենք, որ այդ հաստատությանը ղեկավարության նախաձեռնությամբ կառուցվում են առանձին մատուցումներ: Մենք գիտակցում ենք, որ մեր ծառայությունը առավել արդյունավետ, արգասաբեր կարող է լինել, երբ մենք մեր ուժերը մեկտեղենք, համալրենք, միացնենք մեր քույր Եկեղեցիների հետ, մասնավորապես այս տարածաշրջանում առկա քույր Եկեղեցիների, ի մասնավոր՝ Ռուս Ուղղափառ Եկեղեցու հետ: Այս կապակցությամբ կուզենք Մեր շնորհակալությունը հայտնել Նորին Սրբությանը՝ իր օրհնության համար, որով վերականգնվում է ուսանողների փոխանակության գեղեցիկ ավանդությունը: Մենք հավատում ենք և վճռականորեն ենք տրամադրված, որպեսզի նորոգվեն և վերականգնվեն բոլոր հնարավոր կապերը, որոնք պիտի սերտացնեն, զորացնեն մեր Եկեղեցիները: Տակավին այսօրվա ճանապարհվելիս Մենք ինքներս մտածում էինք մեր երկու Եկեղեցիների միջև երկխոսության սկզբնավորման նման մի առաջարկ բերել: Ուրախ ենք, որ մեր մտածումները և զգացումները համընկնում են: Մեր խորին համոզումն է, որ նոր դարաշրջանում, նոր հազարամյակում, երբ մարդկությունը կանգնած է նոր հրամայականների, նոր մտահոգությունների առջև, անհրաժեշտ է, որ մենք, որպես Եկեղեցիներ, մեր ծառայությունը լիարժեքորեն և ամբողջականորեն իրականացնենք մեր հավատարմորդ ժողովուրդների կյանքում՝ գիտակցումով, որ եթե կյանքը խարսխված չլինի Զրիստոսի Ավետարանի լույս սկզբունքների վրա, բարձր բարոյականի վրա, 20-րդ դարի բոլոր ձեռքբերումները՝ գիտական, մշակութային բոլոր ոլորտներում, կարող են վերստին չարիքի վերածվել ազգերի և պետությունների կյանքում: Այս իմաստով Մենք Մեր ձեռքը երկարում ենք մեր քույր Եկեղեցիներին, ի մասնավոր՝ Ռուս Եկեղեցուն, համագործակցության համար, որ բխում է մեր դարավոր պատմության ոգուց և թելադրանքից: Մենք այս հանդիսավոր պահին մեր աղոթքն ենք բարձրացնում առ Աստված, որպեսզի Տերը զորացնի Մեր Եկեղեցիները, նրանց սպասավորներին, եղբայրաբար, ձեռք-ձեռքի փակած իրենց ծառայությունը բերի մեր հավատարմորդ ժողովուրդին՝ ի զորացումն մեր պետությունների և ի հաստատումն այն ջերմ եղբայրական հարաբերությունների, որոնք ձևավորվել են մեր ժողովուրդների կյանքում անցած հարյուրամյակներում: Մենք վստահ ենք, որ առաջիկա տարին, երբ մենք պիտի տոնախմբենք մեր քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակման 1700-ամյակը, այն պիտի մեր քրիստոնեական համեղբայրության զորացման, ամրապնդման նոր առիթ լինի, որի ծիրից ներս պիտի օգտվենք նաև Ձեր առաջարկից՝ իրականացնելու մեր Եկեղեցիների միջև երկխոսությունը:

Թող աստվածային Սուրբ Նոգին առաջնորդի մեզ և մեր ընթացքը դեպի սեր, եղբայրություն և համագործակցություն. ամեն»:

Այնուհետև Գարեգին Բ Վեհափառ Հայրապետը իր խոսքն ուղղելով ՌԴ-ում Հայաստանի հանրապետության արտակարգ և լիազոր դեսպան Գրիգոր Մուրեն Սահակյանին և բոլոր ներկաներին՝ ի մասնավորի նշեց, որ առաջին պաշտոնական այցը թելադրված էր մեր երկու ժողովուրդների պատմությամբ և մեր Եկեղեցիների միջև փիրող դարավոր բարեկամական հարաբերություններով:

պարզեց մեզ, և ի նշան մեր շնորհակալական զգացումների, կուգեմ փոխանցել մեր պարզվածան դեսպանին մի փոքրիկ հիշատակ՝ քրիստոնեական խաչ, որին ապավինած՝ դարեր շարունակ ապրել ենք: Փառք և գոհություն մատուցելով առ Աստված՝ կրկին անգամ իմ խորին եղբայրական երախտագիտությունն եմ հայտնում Մեր սիրելի եղբորը՝ Նորին Սրբություն Ալեքսի Երկրորդ Պապիարքին, նաև մեր տուն, մեր օջախ՝ հայոց պետության դեսպանատուն իր այս այցի համար, հավատքով, որ եղբայրական զգացումներով մենք պիտի աշխատենք ի փառս մեր ժողովուրդների, ի պայծառություն մեր երկու Եկեղեցիների և մեր հավատավոր զավակների:

Մենք, որ այսօր ներկայանում ենք Նորին Սրբությանը մեր Եկեղեցու ամբողջականության մեջ՝ հոգևոր և աշխարհիկ դաս, հավատացյալներ, բոլորս մեր աղոթքն ենք բարձրացնում առ Աստված՝ հայցելով Նորին Սրբությանը երկար, առողջ կյանք և բեղուն գործունեություն:

Վերջում Նորին Սուրբ Օծություն Գրեգին Բ Հայրապետը ներկա հայորդիներին պարգևաց հավատարիմ մնալ նախնյաց հավատքին ու, հարազատ Եկեղեցու ավանդություններին, մշտավառ պահել Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի լույսը հոգիներում, սերն ու նվիրումը Մայր Հայաստանի հանդեպ և անտարբեր չլինել հայոց համայնքում ծավալվող աշխարանքների նկատմամբ:

ՎԵՐԱՎՐՉ ՆԱՅԻՆԻՔ, ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ Ս. ԷԶՄԻԱԾԻՆ

Ավարելով իր անդրանիկ պաշտոնական այցը Ռուսաստան՝ մարտի 3-ին, ուրբաթ օրը, Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գրեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը վերադարձավ Մայր Հայրենիք՝ իր հեղ քերելով երկու ժողովուրդների նորոգված բարեկամությունից բխող ջերմագին սերը:

Նորին Սրբությանը «Զվարթնոց» օդանավակայանում դիմավորեցին Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի միաբանները, կառավարության անդամներ, պաշտոնավար այլ անձինք:

ԳՈՆԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՐՈՒՔ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ

Մայր Տաճարում, Իջման Ս. Սեդակի առջև, Ամենայն Հայոց Հայրապետն իր գոհաբանական աղոթքը վերառաքեց առ Բարձրյալն Աստված, ապա ներկաներին հակիրճ տեղեկություն տվեց կատարված այցելության մասին՝ ներկայացնելով իր հանդիպումները Ռուսաց Պապիարքի, ՌԴ նախագահի պաշտոնակատար Վլադիմիր Պուտինի, ղեկավար անձանց, հայ համայնքի ներկայացուցիչների, հավատացյալ ժողովրդի հետ:

Վեհափառ Հայրապետը կարևորեց պաշտոնական այս այցելությունը՝ նշելով, որ այն էապես նպաստելու է երկու բույր Եկեղեցիների, եղբայրական ժողովուրդների, հեղաբար նաև երկու պետությունների բարեկամական հարաբերությունների սերտացմանն ու ամրապնդմանը:

ՄՈՒՇԵՂ ՄՐԿ. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

